

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XVII. De Charitate, prout obligante ad Eleëmosynam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

teneris saltem cum periculo vitæ occidere latronem, ut sic amicum tuum aliàs verosimiliter in peccato mortali occidendum eripias, nisi amicus esset proximè conjunctus, tunc enim fortè ex pietate obligaris. Ratio est, quia latro etiam occideretur in mortali, & uterque est proximus. *Si dicas*: Proximo in extremâ necessitate spirituali constituto etiam cum periculo vitæ propriæ teneor succurrere, sed amicus est hoc casu in extremâ necessitate spirituali, cum supponatur existere in peccato mortali, & ob perturbationem & instans periculum non possit conteri vel confiteri, è contra latro non est in necessitate, cum possit ab aggressione desistere, ergo. *R.* In extremâ necessitate spirituali teneor proximo subvenire cum periculo vitæ per medium certum, & quando non est æquale periculum damnationis in altero C. secus N. 10. Non teneris te permittere occidi à latrone, sed potes uti defensione occisivâ, etsi latro esset moriturus in peccato, tu verò in gratia, quia latro non est in necessitate; potest enim, si velit, desistere ab injusta invasione.

16. QUÆR. V. Quæ sint vitia charitati opposita?

R. Præter odium directè opponitur 1. *Invidia* & *Ira*, de quibus *cas.*

12. n. 1. & 14. 2. *Maledictum*, quo quis alteri malum imprecatur, quod si fiat seriò in materia gravi ex odio inimicitia, cum animo, ut malum eveniat, est mortale; secus si vel malum sit leve, vel imprecatio non sit planè deliberata, aut non ex animo, ut malum eveniat, sed ex impetu iræ ad expressionem sui doloris vel indignationis, aut tantum ad terrorem alterius v. g. filii, subditi, militis &c. est communis cum *Nav. c. 23. n. 17.* 3. *Discordia*, quæ à *D. Th. q. 37. a. 1.* definitur, dissensio voluntatum circa bonum, quod ex charitate amare debemus; dissensio in malo bona & laudabilis est. 4. *Susurratio*, quæ est verbum seminans discordiam inter amicos, estque peccatum eò gravius, quò amici sunt magis utiles & necessarii, ut parentes, filii, fratres, uxor, maritus: Susurro saltem ex charitate, juxta alios etiam ex justitia tenetur dissidentes reconciliare, & pro damno inde securo satisfacere, idque certum videtur, si usus fuerit fraude vel mendaciis, quamvis enim propriè nemo habeat jus ad alterius amicitiam, habet tamen jus ne dolo vel fraude invitatus eâ privetur, & susurro absolvi non potest, nisi præstitâ satisfactione & reconciliatio-
ne, si possit.

17.

CASUS XVII.

De charitate, prout obligante ad eleëmofynam.

R Abanus dives 1. Putat satis esse egenis internè compati. 2. Dubitat an detur præceptum eleëmofynæ; an obliget ex necessariis, vel solis superfluis. 3. Quo-
tuplex sit necessitas. 4. An sit obligatio

gatio in necessitates proximorum inquirendi. 5. An pro vitâ proximi teneatur expendere magnam summam. 6. An extremè indigenti res danda sit gratis. 7. An medicus teneatur agro pauperi gratis succurrere &c. 8. Quid in communi necessitate. Pro resolut.

1. QUÆR. I. Quid sit Eleëmofyna?

R. Est opus, quo datur aliquid indigenti ex commiseratione propter Deum. Ita *D. Th. 2. 2. q. 32. a. 1. Dicitur 1. Opus*, quia non consistit in solo affectu internæ commiserationis, sed requirit actum externum, quò indigentia proximi subleuetur. *Dicitur 2. propter Deum*; nam quamvis Eleëmofyna in S. Scriptura excellentissima habeat elogia, ut *Tob. 4. Eleëmofyna ab omni peccato, & morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Et Luc. 12. Date eleëmofynam, & ecce omnia munda sunt vobis*, si tamen non fiat propter Deum seu ex motivo supernaturali, nullius apud Deum est meriti.

2. QUÆR. II. An d. tur præceptum Eleëmofynæ, & qualiter obliget?

R. 1. De fide est dari præceptum eleëmofynæ fundatum in Lege naturali charitatis: *Diliges proximum tuum sicut teipsum. Eleëmofynam pauperis ne defraudes. Eccl. 4. & Christus Matth. 25. Ite maledicti in ignem æternum &c. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare &c.* Comminatio autem ignis æterni utique culpam gravem importat.

R. 2. Quoad obligationem hujus

præcepti accipe hanc regulam: *Proximo in extremâ necessitate constituto sub mortali teneris succurrere, etiam cum aliqua jacturâ tui statûs; in gravi teneris ex bonis superfluis, vel etiam aliquo modo necessariis; in communi tantum ex superfluis; est quoad rem communis D. Th. 2. 2. q. 32. a. 5. Valent. d. 3. q. 9. p. 4. Laym. L. 2. t. 3. c. 6. Dicast. L. 2. de just. t. 2. disp. 9. an. 239.* Ratio regulæ est, quod teneamur proximos diligere sicut nos ipsos, idque non tantum verbo & linguâ, sed opere & veritate. 1. Joan. 3. Sicut ergo ratio exigit, ut propriam vitam conservemus cum aliqua, sed non notabili statûs jactura, & gravem necessitatem v. g. periculosum morbum tollamus impendendo bona aliquo modo necessaria; sic & respectu proximi. Pro meliori regulæ intelligentia notandum est 1. Alia esse bona homini superflua, alia necessaria; necessaria vocantur, quibus homo indiget ad sui vel familiæ sustentationem vel statûs conservationem, non tantum pro nunc, sed etiam pro casu futuro, qui communiter accidere solet, ut pro tempore morbi, senectutis, pro educandis, elocandis vel dotandis liberis *D. Th. a. 6. & ibid. Bannes, Cajetan, Sylv. & alii communiter.* Non item pro casu raro vel imaginario, ut si ædes exurerentur, si cæcus vel claudus fieres, aut pro augmento statûs proximè probabiliter non futuri; cætera omnia quæ ad vitæ & statûs conservationem modo explicato non requiruntur, dicuntur superflua, unde patet multos de facto reperiri qui habent superflua, quibus

quibus neque ad præsentem statum, neque ad altiorem (quem proximè sperare non habent) inchoandum indigent, ideoque IANOC. XI. meritò damnavit hanc Prop. 12. *Vix in secularibus invenies etiam in Regibus superfluum statui, & ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tantùm tenetur ex superfluo statui.* 2. Necessitas proximi est triplex, extrema, gravis, communis; *Extrema* dicitur, quando ipsa vita periclitatur, ut si certò vel probabilissimè timeatur mors, vel malum æquivalens v. g. amissio membri principalis, pedis, brachii, oculorum, injustus & perpetuus carcer, durissima captivitas, morbus incurabilis &c. *Gravis necessitas* est, quando prudenter timeatur grave aliquod malum in animâ, corpore, honore, fortunâ, ut periculum peccati, gravis morbus, magna sui, vel familiæ infamia, amissio statûs &c. *Necessitas communis* est, quâ homines communiter laborant absque notabili diminutione statûs, qualem fere patiuntur mendici triviales; & ii qui duro labore se suosque ægrè sustentant. Ex dictis

Duces seqq. 1. Non est obligatio in necessitates proximorum inquirendi, nisi quis prudenter de iis dubitet; quod si dubium factâ inquisitione vinci non possit, ad nihil tenetur, quia libertas est in possessione: neque est obligatio statim credendi pauperibus publicè expositis ex morbo, nuditate, vel aliter signa extremæ necessitatis ostentantibus; nam per sæpe id faciunt spe largioris eleemosynæ. 2. Si

plures sciant aliquem extremè indigere, omnes tenentur, cæteris paribus, succurrere per æquales partes; si alii vel non possint, vel moniti nolint, tu nihilominus teneberis cum aliqua, non tamen notabili statûs tui jacturâ, ut si ex nobili cogereris fieri famulus, ex honesto opifice mendicus. Ratio est, quia ad conservandam propriam vitam vel recuperandam sanitatem non teneris omnes opes tuas impendere, vel è statu te dejicere, ergo nec pro conservandâ vitâ proximi. 3. Ex eadem ratione non est obligatio etiam ex bonis superfluis conservandi vitam proximi per medium extraordinarium v. g. per tria vel plura aureorum millia, per pretiosissimas medicinas, nisi vita talis hominis esset necessaria ad conservationem Reip., communitatis, exercitûs *S. Th. l. c. & DD. cit.*; tunc enim bonum commune exigeret majores expensas: quod aliqui extendunt etiam ad personas proximè conjunctas v. g. patrem & filium, ita ut etiam pro horum vitâ aliquantò majores expensæ faciendæ sint, non tamen planè extraordinariæ. *Dian. p. 5. r. 8. ref. 6.*

Dices: Si extremè indigenti non teneat subvenire per summam valde notabilem etsi mihi superfluam, ergo etiam licitè eum impedio ne talem summam mihi auferat. 2. N. C. Extremè indigens habet jus, ut eum non impediam, quominus rem meam pro sublevanda extremâ necessitate accipere possit, quia tunc omnia respectu ipsius sunt communia, non tamen habet jus ut ego spontè ei tradam.

4. Con-

6. 4. Constitutus in extremâ necessitate potest vel per se, vel per alium, qui ex suis succurrere non potest, vel non vult, auferre sibi necessaria à quovis similem necessitatem non patiente *D. Th. ad 3.* Quia respectu talis omnia sunt communia: si tamen extremè indigens habeat alibi, unde solvere possit, vel saltem habeat in certâ vel probabili spe, non teneor ei subvenire gratis, nisi in re levioris momenti, sed sufficit charitati sublevare præsentem proximi necessitatem, quod fieri potest vendendo vel mutuuum dando cum onere restitutionis, nam qui emere vel mutuò accipere potest, non est in necessitate accipiendi aliena gratis. *Tolet. Bellarm. Vasq. Covar. Nav. Less. Dian. Sporer hic n. 56. Laym. n. 6. Dicast. n. 231.* imò in hoc convenire omnes testatur *Lugo de just. d. 16. num. 167. & num. 170.* id dicit esse certum. Si verò extremè indigens nec habeat in re, nec in probabili spe, communior & magis pia sententia cum *Bannes, Valent.* docet rem necessariam, nisi foret nimis pretiosa, ex præcepto eleëmofynæ dandam esse gratis, per consequens nec restituendam esse, etsi quis exposit præter spem ad meliorem fortunam deveniat: quod si proximus tantum indigeat usu rei tuæ v. g. equo ad effugiendum hostes, tunc sufficiet concedere solum usum cum obligatione rem ipsam restituendi, & compensandi damnum, & lucrum cessans, si quod Dominus equi obinde passus est; imo nec tenetur usum equi concedere gratis,
R. D. Jansen Pars 1.

si utens solvere possit, ut patet ex dictis.
 5. Pauperi periculosè agroto tenetur medicus id sciens gratis subvenire arte saltem, si sumptu non possit: similiter jurisperitus tenetur patrocinari proximo injustè alias condemnando, non tantum in causâ criminali, sed & civili, quando agitur de gravi jactura bonorum, *D. Th. Suar. de char. d. 7. sect. 4. num. 4.* Idem est de aliis, qui gravi morbo, inedia, vel injusto carcere gravantur, si scilicet juvari possint absque gravi incommodo, vel damno proprio; justè ad carcerem vel mortem condemnatos non teneris redimere nequidem ex superfluis, sed potes mortem vel carcerem ad vindictam publicam permittere. 6. In communi necessitate teneris ex superfluis succurrere non quidem omnibus, sed quibus volueris vel magis indigere putaveris, pro quantitate facultatum; & in communi necessitate expedit pluribus aliquid, quam uni totum tribuere; quantum autem in pauperes communiter distribui debeat, est incertum; *Tamb.* putat satis esse si ex 100. annuis aureis des duos; certò satisfaciunt qui dant decimam partem lucri, tum in gratiarum actionem, tum pro impetranda benedictione in futurum: qualiter autem divites, qui frumenta, cibos, vestes potius à vermibus corrumpi sinunt, aut in canes, equos, commessiones, luxum &c. superflua impendunt, quam in pauperes penitentes distribuunt, à statu peccati mortalis excusari possint, non video.

7.

8.

7. Ad

7. Ad eleëmofynam ſpectant omnia opera miſericordiæ corporalis, ut veſtire nudos, colligere hoſpites, redimere captivos, inviſere infirmos, paſcere eſurientes, ſitientes potare, ſepelire mortuos.

CASUS XVIII.

De charitate, prout obligante ad correctionem, & denuntiationem fraternam.

Sabinus Religioſus petit à Confefſario 1. *Quid ſit correctio fraterna*; 2. *An obliget*; 3. *Quid ſi proximus ſit in periculo peccandi ſolum venialiter vel ex ignorantia*; 4. *Vel ſit ſola ſuſpicio peccati*; 5. *Aut exigua ſpes fructus*. 6.-7. *Quis modus corrigendi vel deferendi ad Superiorem*; 8. *Quid ſi delictum ſit occultum*. 9. *An excuſet verecundia*. 10. *Quid ſi ipſemet ſis mala vita*. 11. *An meretrix vel infideles corrigendi*. Pro reſolut.

1. QUÆR. I. Quid ſit fraterna correctio?

R. Eſt monitio charitativa & conveniens, quâ conamur proximum revocare à periculo peccandi; dicitur 1. *Monitio charitativa*, quæ fiat ex charitate, & miſericordia, non verò ex odio, ira vel vindicta. Dicitur 2. *Conveniens*, id eſt talis, ex qua prudenter poſſit ſperari fructus, ut latius infra explicabitur, ſive illa fiat verbo, ſcripto, vel facto. Dicitur 3. *A periculo peccandi*, nam peccatum præteritum plenè emendatum, hoc eſt, non amplius conjunctum cum periculo relabendi, vel cum ſcandalo, aut cum nimia penitentia dilatione, non cadit ſub præcepto correctionis fraternæ;

quia ceſſat ejus finis, qui eſt emendatio.

QUÆR. II. Quid circa præceptum correctionis fraternæ?

R. 1. Certum eſt dari tale præceptum; *Corripe amicum-corripe proximum*. Eccl 19. Et lex charitatis in Deum & proximum obligat, ut impediamus maximum Dei & proximi malum, cum per illud Deus plurimum offendatur, & proximus mortem animæ incurrat, ergo. Et quamvis proximus non ſit in neceſſitate peccandi, cum peccet liberè, eſt tamen in magnâ miſeriâ & periculo peccandi, vel difficilius reſurgendi, niſi tuâ correctione eum adjuves.

R. 2. Ut præceptum correctionis obliget, requiruntur ſequentia 1. Peccatum proximi mortale, vel veniale; mortale teneris impedire ſub mortali, veniale ſub veniali, niſi ſis Superior vel pater-familias, & advertas venialia proximè diſponere ad mortale, vel grave dænum inferre diſciplinæ, aut rei domesticæ; idem dicendum de peccatis committendis ex ignorantia, vel enim fiunt ex ignorantia vincibili, & tunc ſunt peccata formalia, & patet ea cadere ſub præcepto correctionis fraternæ; vel fiunt ex ignorantia invincibili, & tunc

reve-